

Kruszewski, Zbigniew

Potrzeba tworzenia ustaw w warunkach powstawania społeczeństwa informacyjnego

Notatki Płockie 50/1-202, 49-51

2005

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

POTRZEBA TWORZENIA USTAW W WARUNKACH POWSTAWANIA SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO

Wiek XXI to niewątpliwie „Wiek Informacji”. Na przybliżenie tego pojęcia zaproponowano wiele terminów, m.in. gospodarka informacyjna, globalna wioska, społeczeństwo informacyjne. Postęp, jaki dokonał się w ostatnich dziesięcioleciach w technologiach informacyjnych i mediach elektronicznych, spowodował istotne zmiany, praktycznie we wszystkich dziedzinach działalności ludzkiej - gospodarczej i społecznej.

Jednym z podstawowych czynników umożliwiających rozwój nowoczesnego społeczeństwa jest dostęp do informacji, a w szczególności do infrastruktury telekomunikacyjnej oferującej obywatelom nowoczesne, interaktywne usługi telekomunikacyjne oraz teleinformatyczne.

Można postawić hipotezę, że gospodarka i życie społeczne oparte na wiedzy, która zaczyna dominować w świecie, nie może właściwie funkcjonować bez rozwoju sieci telekomunikacyjnych, a także bez dostępu do Internetu.

W ostatnich latach można zaobserwować szybki wzrost dostępu do Internetu. Istotnym wskaźnikiem pozwalającym ocenić to zjawisko jest liczba komputerów podłączonych do sieci. W 2001 roku w krajach OECD przeciętnie na 1000 mieszkańców było 101 komputerów podłączonych do sieci. W Unii Europejskiej wskaźnik ten wynosił 53 komputery, a w USA 272. Na poziomie przekraczającym 150 systemów komputerowych wskaźnik ten utrzymywał się również w Szwecji i Finlandii, a także w Kanadzie i Islandii.

Z kolei w takich krajach jak Meksyk i Turcja liczba komputerów z dostępem to sieci wynosi 4-5 na 1000 mieszkań.

Rosnące zapotrzebowanie na dostęp do szerokopasmowego Internetu powoduje konieczność wprowadzenia nowoczesnych rozwiązań w zakresie linii telefonicznych. Kraje Europy Środkowo-Wschodniej należą do krajów o najniższej w OECD liczbie linii

telefonicznych na 100 mieszkańców, razem z takimi krajami jak Turcja i Meksyk. Jednak w przeciwieństwie do Turcji i Meksyku dynamika rozwoju telekomunikacji w Polsce, Czechach i na Słowacji należy do najwyższych, osiągając dynamikę 23-25% rocznie, w Unii Europejskiej tylko dwa kraje, Portugalia i Irlandia rozwijały swoją sieć w podobnym tempie, przeciętnie 22% rocznie.

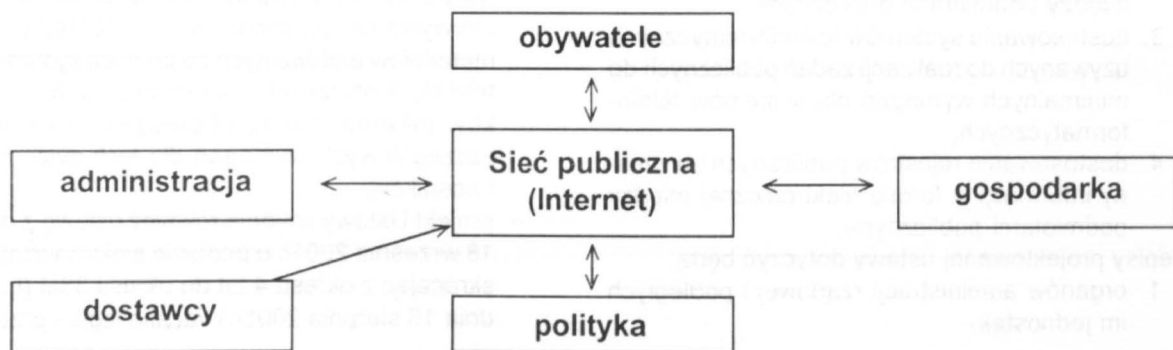
Bardzo wolno rozwija się także w krajach Europy Środkowej dostęp do szerokopasmowego Internetu (tzw. Linie DSL lub łącza stałe kablowe). W Polsce, Czechach, na Węgrzech i na Słowacji dostępem takim dysponowało w 2001 roku ok. 0,5% mieszkańców, podczas gdy w Szwecji - 4%, w Danii - 2%, w USA - 3%, a w Korei Południowej 14%. W 2003 roku dostęp do szerokopasmowego Internetu szacuje się w Polsce na 1%, w Belgii, Danii na 10%, USA ok. 8%, a w Korei Południowej na ok. 25%.

Dane powyższe wskazują na ogromną dynamikę rozwoju szerokopasmowego Internetu.

Jednak sam techniczny dostęp do Internetu nie wystarcza. W tym Internecie muszą być treści potrzebne społeczeństwu, obywatelom danego kraju.

Technologia informacyjna zmienia warunki procesów podejmowania decyzji i prowadzi do zjawiska nazwanego - skróceniem czasu ekonomicznego. Skracanie czasu ekonomicznego prowadzi do znacznego przyspieszenia procesów. Decyzje mogą być podejmowane w bardzo krótkim czasie (w ułamkach sekund), lawinowo, także automatycznie bez udziału człowieka. Szybkość realizacji procesów wskazuje na istotne ograniczenie kosztów.

Technologie informacyjne zaczynają odgrywać coraz większą rolę w zarządzaniu publicznym, w usprawnianiu administracji publicznej i dostępu do jej usług. Jeden z możliwych do realizacji modelu elektronicznej administracji publicznej: e-Government przedstawia rysunek:

Inicjatywę tworzenia elektronicznych administracji publicznych nakreślono m.in. na lizbońskim szczycie Unii Europejskiej (2000). Założono 4 główne cele:

- a. rozwój usług w środowisku internetowym, które zwiększają dostęp do informacji publicznych i usług administracji,
- b. zwiększenie „przejrzystości” administracji publicznej drogą wykorzystania Internetu,
- c. pełności wykorzystania technologii informacyjnej wewnątrz sfery administracji,
- d. stosowanie elektronicznych systemów zamówieniowych i przetargowych.

Wzorowane na wymienionej inicjatywie programy działania są obecnie wdrażane we wszystkich krajach członkowskich Unii Europejskiej pod nazwą Europa 2005 Społeczeństwo Informacyjne dla Wszystkich, w których e-government (elektroniczna administracja) odgrywa istotną rolę.

Należy przy tym zaznaczyć, że uchybienie tej powinności może być traktowane jako naruszenie zasady swobodnego przepływu kapitału, towarów i usług, stanowiącej fundament działania wspólnego rynku europejskiego.

Polski Rząd przygotował projekt ustawy „O informatyzacji działalności niektórych podmiotów realizujących zadania publiczne” - projekt ten obecnie jest w trzecim czytaniu w sejmie i za chwilę trafi do Senatu. Z ramienia Senatu jako członek Komisji Nauki, Edukacji i Sportu prawdopodobnie będzie sprawozdawcą projektu tejże ustawy. Stąd pozwolę sobie, pokrótce przybliżyć Państwu tę ustawę.

Projekt ustawy o informatyzacji działalności niektórych podmiotów realizujących zadania publiczne stanowi kolejny krok w kierunku pełnej realizacji przyjętego przez Parlament i Radę Ministrów planu działania w zakresie rozwoju społeczeństwa informacyjnego i integracji Polski z Unią Europejską.

Zakres przedmiotowy projektowanej ustawy dotyczy następujących zasad:

1. ustanawiania Planu Informacji Państwa oraz projektów informatycznych o publicznym zastosowaniu,
2. ustalenia minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych do realizacji zadań publicznych oraz dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w formie elektronicznej między podmiotami publicznymi,
3. dostosowanie systemów teleinformatycznych używanych do realizacji zadań publicznych do minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych,
4. dostosowanie rejestrów publicznych i wymiany informacji w formie elektronicznej między podmiotami publicznymi.

Przepisy projektowanej ustawy dotyczyć będą:

1. organów administracji rządowej i podległych im jednostek,

2. organów jednostek samorządu terytorialnego i podległych im urzędów,
3. sądów oraz jednostek organizacyjnych prokuratury.

Przepisy projektowanej ustawy przewidują wprowadzenie zmian w kilku ustawach wiążących się bezpośrednio lub pośrednio z przedmiotem projektowanej regulacji oraz zakładanymi przez projektodawcę celami w zakresie informatyzacji działalności podmiotów publicznych oraz budową społeczeństwa informacyjnego i elektronicznej administracji.

Zmiany te zmierzają przede wszystkim do wprowadzenia do polskiego systemu prawnego długo oczekiwanych rozwiązań dotyczących rozwoju elektronicznej administracji. Projekt ten stanowi jeden z pierwszych kroków we wdrażaniu w Polsce idei e-government przede wszystkim z uwagi na zakres zmian w przepisach obowiązujących.

W Polsce pierwszym aktem prawnym, w którym znalazły się przepisy implementujące do polskiego porządku prawnego ideę e-government, jest ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej - w ustawie tej wprowadzono obowiązek wydawania, w formie publikatora teleinformatycznego, Biuletynu Informacji Publicznej, którego celem jest zapewnienie powszechnego dostępu on-Line do informacji publicznej.

Projekt omawianej ustawy ustanawia cały szereg zasad, a także przepisów postępowania administracyjnego i tak przykładowo:

- struktury i sposobu sporządzania pism elektronicznych organów administracji publicznej oraz warunków organizacyjno-technicznych, ich doręczania, w tym formy urzędowego poświadczenia odbioru tych dokumentów przez ich adresata i zasad udostępniania kopii, wymaga to zmian Kodeksu Postępowania Administracyjnego,
- a na przykład w ustawie o muzeach z dnia 21 listopada 1996r. dodano artykuł przewidujący, że wizerunki muzealiów mogą być utrwalane i przechowywane na elektronicznych nośnikach informacji,
- czy też w ustawie z dnia 14 lipca 1983r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach wprowadzono przepisy dopuszczające przechowywanie, przetwarzanie i udostępnianie materiałów archiwalnych za pomocą systemów teleinformatycznych i elektronicznych nośników informacji oraz obowiązek określania szczegółowych wymagań dla tych systemów i nośników,
- projekt Ustawy zmienia również ustawę z dnia 18 września 2001r. o podpisie elektronicznym, skracając z okresu 4 lat do okresu 3 lat (tj. do dnia 16 sierpnia 2005r.) vacatio legis - przepi-

su nakazującego organom władzy publicznej umożliwienie odbiorcom usług certyfikujących wnoszenie podań i wniosków oraz innych czynności w postaci elektronicznej.

Jaka jest ocena skutków regulacji wejścia projektowanej Ustawy w życie?

Mam nadzieję, że przyjęcie projektu ustawy sprawi, że polska administracja publiczna będzie bardziej przyjazna przedsiębiorcom i obywatelom. Ograniczenie biurokracji przez zastosowanie systemów teleinformatycznych do realizacji zadań publicznych i koordynacja działań w przedmiocie informacji sprawią, że wzrośnie potencjalna i rzeczywista efektywność działania administracji publicznej. Pozwoli to przede wszystkim na ograniczenie kosztów działania samej administracji oraz wpłynie na spadek kosztów ponoszonych przez przedsiębiorstwa i ludność w kontaktach z administracją.

Natomiast jakie skutki regulacji może mieć ustawa na życie obywateli to ograniczę się tylko do dwóch elementów:

- Po pierwsze, to oddziaływanie społeczne, które można wywołać wprowadzenie tej ustawy. Informatyzacja administracji rządowej w terenie, organów samorządu terytorialnego i innych podmiotów stwarza szanse rozwoju regionów, gdyż usprawnia działania lokalnej administracji. Wzbogaca atrakcyjność regionów dla potencjalnych inwestorów krajowych i zagranicznych. Nowoczesna administracja oparta o innowacyjne rozwiązania pozwoli stworzyć warunki do trwałego i zrównoważonego rozwoju regionalnego.

Przyjęcie ustawy przyczyni się także do popu-

laryzacji i promocji poszczególnych regionów kraju, a następnie do ich rozwoju. W dłuższym okresie czasu regiony zdobędą możliwość szeroko rozumianej promocji zarówno w Polsce, jak i na całym świecie, za sprawą Internetu i strony www, których to stron www jest podobno w świecie ponad 10 mld.

- Po drugie to oddziaływanie na rynek pracy. Przewiduje się, że już w stosunkowo krótkim okresie od wprowadzenia w życie rozwiązań zawartych w projekcie ustawy wpłynie na zwiększenie zatrudnienia w działach gospodarki należących do branży nowoczesnych technologii (teleinformatyka, telekomunikacja).

Będzie to związane ze wzrostem zamówień publicznych na budowę i modernizację już istniejących systemów teleinformatycznych używanych przez podmioty publiczne. Ustawa powinna wpłynąć również na podwyższenie kwalifikacji pracowników nie tylko administracji publicznej, ale i w przedsiębiorstwach. Upowszechnianie informatyki i nowoczesnych technik komunikacji spowoduje, że polski rynek pracy dostosuje się do zasad gospodarki opartej na wiedzy.

Z przedstawionych, siłą rzeczy, skrótowo zadań stojących przed legislacją i ludźmi zajmującymi się tymi zagadnieniami widać ogrom pracy.

Jednak szanse rozwoju Polski nie możemy zatracić.

Wiele zależy od Państwa, ludzi młodych, ambitnych, rozumiejących dobrze zmieniający się obok nas świat.

Dużo lepiej niż wielkość produkcji stali, decyduje dzisiaj o poziomie rozwoju cywilizacyjnego liczba internautów oraz komputerów w szkołach i gospodarstwach domowych.